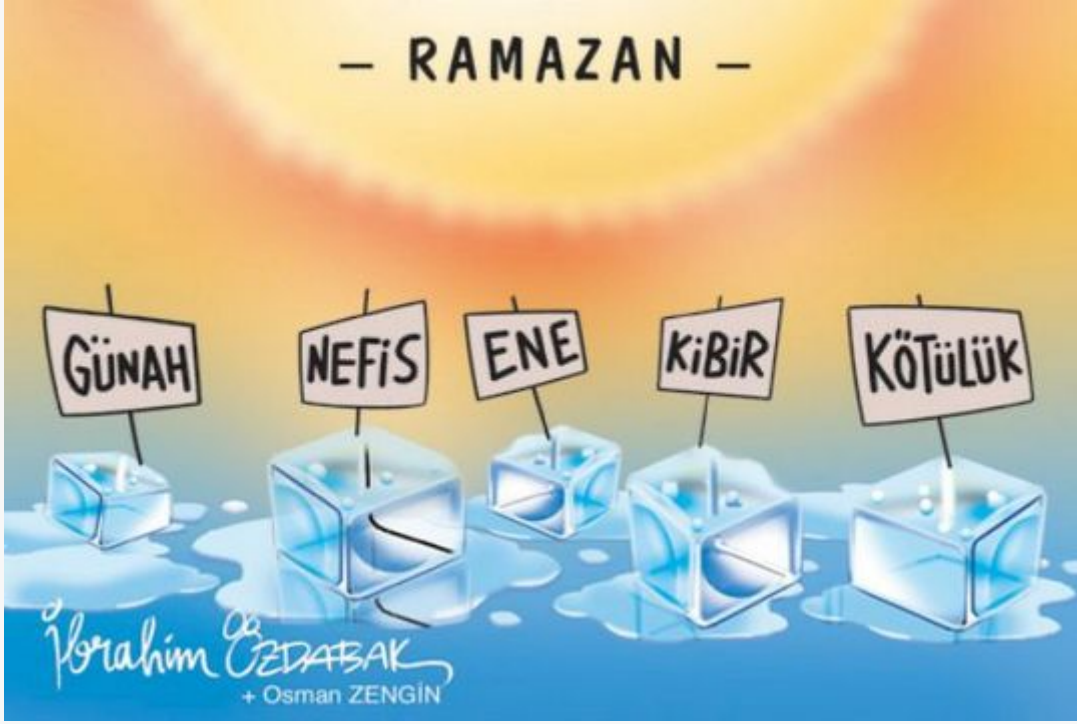

Risale-i Nur gözüyle nefis

Bu dünyada imtihan vesilelerinden biri olan nefis, aslında insanın kemalat bulması ve ehl-i cennet olması için yaratılmış mühim bir unsurdur.

Nefis, bir şeyin zâtı, kendisi manasına geldiği gibi, insan mahiyetinde maddî, cismanî ve hayvanî ciheti temsil eden bir cihaz olarak da bilinmektedir.

Nefis, kesif ve cismanî olduğu için Allah'ın isim ve sıfatlarının tamamen anlaşılmasında çok mühim rol oynamaktadır. Bu manada nefis terbiye edilip, nuraniyet kesb ederse insan alay-ı illiyine çıkar Cennete lâıyk bir kıymet alır. Yoksa "Nefis Rabbini tanımak istemiyor; Firavunane kendi rububiyet istiyor"1 Hep "Kendini hür ve serbest ister ve öyle telâkki eder. Hatta mevhum bir rububiyet ve keyfemayeşa hareketi fitrî olarak arzu eder. Hadsiz nimetlerle terbiye olunduğunu düşünmek istemiyor."2

Nefsin mahiyetini çok geniş manalarla izah eden Risale-i Nur, "Nefiste öyle dehşetli bir nokta ve açılmaz bir ukde var ki, zıtları birbirinden tevlid eder. Aleyhte olan bir şeyi lehte zanneder."3 diyerek, "insandaki nefsin şeytanı her vakit dinlediğini"4 yani nefsin üstadının şeytan olduğunu belirtmektedir. Evet, "Nefis, tembellik saikasıyla vazife-i ubudiyetini terk ettiğinden, tesettür etmek istiyor. Yani onu görececek bir rakibin gözü altında bulunmasını istemiyor. Bunun için bir Hâlık'ın, bir Malik'in bulunmamasını temenni eder."5 Bu sebeple, "Nefis daima kötü şeylere sevk eder" (Yunus, 53) âyetinin, hem de "Senin en zararlı düşmanın nefisindir"6 hadisinin hakikatince, Risale-i Nur, insandaki nefsin bazı kötü vasıflarını şöyle nitelendirmektedir: "Gaflete dalan, hayatı tatlı gören, ahireti unutan,"7 "Fahre meftun, şöhrete müptelâ, methe düşkün, hodbinlikte bihemta ve sersem"8 ve namazdan hoşlanmayan. Bu vasıflara sahip olan nefis, imtihan gereği insanı şerre sevk ederek, kötülüğü emrederek emmare olduğunu göstermektedir. Emmare bir nefis kötülüğe âşık, harama düşkün, sefahate hayran, sarhoş; hep pislerden ve pisliklerden hoşlanan zavallı, hayırlı işlerde tembel ve ürkek, şerde cesur ve atılgan bir mizaca sahiptir. Şeytandan her vakit böyle ders alan nefis insanı hayırdan alıkoymak ve şerre sevk etmek için bir nevi vesvese ve telkinatlar yapmaktadır.

Meselâ bunlardan bazıları Risale-i Nur'da şu şekilde geçmektedir: "Zaman değişmiş, asır başkalaşmış; herkes dünyaya dalmış, hayata perestiş eder, derd-i maişetle sarhoştur."9 "Namaz iyidir, fakat her gün her gün beşer defa kılmak çoktur bitmediğinden usanç veriyor."10 "Hey arkadaş! Gel, gel, beraber işret edip keyfedelim. Şu güzel kız suretlerine bakalım, şu hoş şarkıları dinleyelim. Şu tatlı yemekleri yiyelim."11 "Cenâb-ı Hak'ın bizim ibadetimize ne ihtiyacı var ki, Kur'ân'da çok şiddet ve ısrarla, ibadeti terk edeni zecredip Cehennem gibi dehşetli bir cezaıyla tehdit ediyor."12 "Ben, saadet-i

dünyayı ve lezzet-i hayatı ve terakkiyât-ı medeniyeti ve kemâl-i san'atı kendimce, âhireti düşünmemekte ve Allah'ı tanımamakta ve hubb-u dünyada ve hürriyette ve kendine güvenmekte gördüğüm için, insanın ekserisini bu yola şeytanın himmetiyle sevk ettim ve ediyorum."13 "Hiç olmazsa hayvan gibi hayatımızı keyif ve lezzetle geçirmek için sefahet ve eğlencelerle bu ince şeyleri düşünmeyerek yaşayacağız."14

"Hülâsa: Nefis, devekuşu gibidir. Şeytan Sofestai, heva da Bektaşidir."15 "İnsanı saray gibi bir binaya benzeten Risale-i Nur, o sarayın ehlini ve sakinlerini "İnsandaki göz, kulak, kalp, sır, ruh, akıl gibi letaif ve nefis ve heva ve kuvve-i şehviye ve kuvve-i gadabiye gibi şeylerdir. Her bir insanda her bir lâtifinin ayrı ayrı vazife-i ubudiyetleri var; ayrı ayrı lezzetleri, elemeleri var. Nefis ve heva, kuvve-i şehviye ve gadabiye, bir kapıcı ve it hükmündedirler."16 diyerek Allah'ın insana nefsi verme amacının, insan ruhunu barındıran beden sarayını korumak olduğunu ifade etmektedir. Dolayısıyla beden sarayında padişah hükmünde olan ruhun, vezir mesabesinde olan aklın ve kalbin terakki ve tekâmülünü sağlamak, ancak nefsin görevini amacına uygun yapmasına bağlıdır. Beden sarayını koruma amacı ile tutulan bir bekçinin yönetimi ele geçirerek ruhu ve akli esir alması ve kalbi istediği gibi yönlendirmesi elbette büyük bir yıkımdır."17

"Düşman istersen nefis yeter"18 diyen Risale-i Nur, nefsin "Cehl-i mürekkep içinde, tembellik döşesinde, gaflet uykusunda"19 telkinat yaptığını beyan etmektedir. Risale-i Nur, "Nefsini ıslah etmeyen başkasını ıslah edemez"20 hakikatince nefsin ıslahı için en iyi yolun onu hayra sevk etmek olduğunu, bunun için de onu ilim, tefekkür ve sair ibadetlerle terbiye etmek gerektiğini bildirmektedir. Evet, Nefsi öldürmek yerine onu hayra sevk etmek çok daha faydalıdır. Risale-i Nur, "Nefsin bütün lezzetlerin mahzeni, vücudun merkezi, menfaatin madeni ve insana en yakın olduğunu"21 bu yüzden "İnsan en evvel nefsinin sever"22 hakikatince, nefis bu derece "muhabbete lâayık ise, o vücudu icad eden ve o vücudun kayyumu olan Hâlık, daha fazla muhabbete, ubudiyete müstahak"23 olduğunu beyan etmektedir. Yani nefsin "Asıl mahiyeti kusur, naks, fakr, aczden yoğrulduğundan, onlarla Fâtır-ı Zülcelal'in kemal, cemal, kudret ve rahmetine ayinedarlık etmektedir. Bu sebeple, bütün kâinatın menfaatleri, nimetleri iltifatına tabi bir mahbub-u ezeliyi sevmekliğı lâzımdır."24

Risale-i Nur, nefse olan muhabbet ölçüsünü şöylece formüle etmektedir: "Ona acımak, terbiye etmek, zararlı hevesattan men etmektir. O vakit nefis sana binmez, seni hevasına esir etmez. Belki sen nefsine binersin. Onu hevaya değil, hüdaya sevk edersin."25

Velhasıl: "Nefsini itham eden, kusurunu görür. Kusurunu itiraf eden, istiğfar eder. İstiğfar eden, istiaze eder. İstiaze eden, şeytanın şerrinden kurtulur."26

Dipnotlar:

- 1- Mektubat 685.
- 2- age. 678.
- 3- Mesnevî-i Nuriye 123.
- 4- Lem'alar 215.
- 5- Mesnevî-i Nuriye 130.
- 6- Lem'alar 665.
- 7- Sözler 275.
- 8- age. 363.
- 9- age. 276.
- 10- age. 424.
- 11- age. 54.
- 12- Lem'alar 444.
- 13- Sözler 1029.
- 14- age. 313.
- 15- Mesnevî-i Nuriye 291.
- 16- Sözler 516.
- 17- M. Ali Kaya-Yeni Asya Gazetesi 26 Mart 2016.
- 18- Mektubat 475.
- 19- Sözler 424.

20- age. 424.

21- Mesnevî-i Nuriye 337.

22- Sözlür 576.

23- Mesnevî-i Nuriye 338.

24- Sözlür 577.

25- age. 1049.

26- Lem'alar 240.